

DAGELIJKS FUNCTIONEREN

COLOFON

Boom beroepsonderwijs
info@boomberoepsonderwijs.nl
www.boomberoepsonderwijs.nl

Auteur(s): M. Bakker, T. Cremers, M. Glerum, W. d. Hoog, A. Klaassen, N. Koopman, V. Landsmeer-Dalm, U. Peters, R. Prins, A. v. Vuuren, M. Spitshoven
Eindredactie: M. Farla-Machielsen en S. Ketelaars-Verhoeven

Bronvermelding: Huidziekte.nl, Vitility, SigitAnggaraNurfauzy | Shutterstock, Lisa S | shutterstock, MauritsvanHout, Inbakeren.nl, ChayutOrapinpatipat | Shutterstock, ANPFoto, Richtlijn 'zorg voor gezonde slaap en zorg bij slaapproblemen' van V&VN

Titel: Dagelijks functioneren
ISBN: 978 90 372 5883 7
Eerste druk/eerste oplage

© Boom beroepsonderwijs 2022

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Door het gebruik van deze uitgave verklaart u kennis te hebben genomen van en akkoord te gaan met de specifieke productvoorwaarden en algemene voorwaarden van Boom beroepsonderwijs, te vinden op www.boomberoepsonderwijs.nl.

INHOUD

Voorwoord	10
Thema 1 Begeleiden bij dagelijkse activiteiten	14
1.1 Dagelijkse levensverrichtingen	15
1.2 Uitgangspunten professioneel begeleiden	18
1.3 Interventies bij ondersteunen	27
1.4 Kritische beroepssituatie	29
1.5 Verdieping: In de praktijk	30
Thema 2 Begeleiden in de ouderenzorg	32
2.1 Werken met begeleidingsinterventies	33
2.2 Warme zorg	35
2.3 De methode Plezierige activiteiten	37
2.4 Realiteitsoriëntatietraining	39
2.5 Validation	42
2.6 Reminiscentie	45
2.7 Kritische beroepssituatie	47
2.8 Verdieping: In de praktijk	49
Thema 3 Begeleiden bij verstandelijke beperkingen	50
3.1 De terugvraagmethode	51
3.2 Geef me de 5	53
3.3 Het programma Perspectief	55
3.4 Gentle teaching	57
3.5 Triple-C	58
3.6 Eigen initiatief	60
3.7 Son-Rise	62
3.8 Zintuigstimulering	64
3.9 Kritische beroepssituatie	67
3.10 Verdieping: In de praktijk	68
Thema 4 Begeleiden in de geestelijke gezondheidszorg	70
4.1 Op eigen benen	71
4.2 Herstelondersteunende begeleiding	73
4.3 De individuele rehabilitatiebenadering	75
4.4 Community support	80

4.5	Assertive community treatment	82
4.6	Systeemgericht werken	84
4.7	Kritische beroepssituatie	88
4.8	Verdieping: In de praktijk	89
Thema 5	Begeleiden van seksualiteit en kindervens	92
5.1	Intimiteit en seksualiteit	93
5.2	Begeleiden bij intimiteit en seksualiteit	95
5.3	Factoren die seksualiteit beïnvloeden	100
5.4	Kindervens	104
5.5	Kritische beroepssituatie	110
5.6	Verdieping: In de praktijk	111
Thema 6	Preventief werken	114
6.1	Wat is preventie	115
6.2	Indeling naar fase van de ziekte	119
6.3	Indeling naar preventieve maatregelen	121
6.4	Preventief werken	122
6.5	Kritische beroepssituatie	125
6.6	Verdieping: In de praktijk	126
Thema 7	Kostenbewust en milieubewust werken	130
7.1	Kostenbewust werken	131
7.2	Milieubewust werken	136
7.3	Kritische beroepssituatie	139
7.4	Verdieping: In de praktijk	140
Thema 8	Ondersteunen bij de persoonlijke zorg	144
8.1	Persoonlijke verzorging	145
8.2	Ondersteunen bij het wassen	148
8.3	Wassen op bed, in bad en onder de douche	151
8.4	Ondersteunen bij aan- en uitkleden	154
8.5	Ondersteunen bij TEK	159
8.6	Observeren tijdens persoonlijke zorg	163
8.7	Hulpmiddelen	164
8.8	Kritische beroepssituatie	169
8.9	Verdieping: In de praktijk	170
Thema 9	Ondersteunen bij de uiterlijke zorg	172
9.1	Mondverzorging	173

9.2	Scheren	177
9.3	Haarverzorging	180
9.4	Oog-, oor- en neusverzorging	185
9.5	Nagelverzorging	187
9.6	Kritische beroepssituatie	190
9.7	Verdieping: In de praktijk	191
Thema 10	Zorg voor een pasgeborene	194
10.1	Van buik naar buitenwereld	195
10.2	Temperatuurregulatie	199
10.3	Voeding en uitscheiding	201
10.4	Rust en activiteit	205
10.5	Lichamelijke verzorging	208
10.6	Kritische beroepssituatie	211
Thema 11	Zorg voor een kraamvrouw	212
11.1	Zorg voor de kraamvrouw	213
11.2	Het gezin	216
11.3	Observaties bij de kraamvrouw	220
11.4	Ondersteuning bij borstvoeding	223
11.5	Ondersteuning bij de verzorging van de pasgeborene	228
11.6	Kritische beroepssituatie	231
11.7	Verdieping: In de praktijk	233
Thema 12	Ondersteunen bij mobiliteit	234
12.1	Gezond bewegen	235
12.2	Valpreventie	238
12.3	Haptonomie en benaderingswijzen	239
12.4	Transfertechnieken	246
12.5	Het gebruik van tilliften	256
12.6	Kritische beroepssituatie	259
12.7	Verdieping: In de praktijk	260
Thema 13	Voorkomen van bedrustcomplicaties	262
13.1	Mentale gevolgen	263
13.2	Huidletsel	269
13.3	Gevolgen voor de luchtwegen	281
13.4	Gevolgen voor het bewegingsapparaat	283
13.5	Gevolgen voor de circulatie	284
13.6	Maag-darmstelsel en uitscheiding	286

13.7	Kritische beroepssituatie	289
13.8	Verdieping: In de praktijk	291
Thema 14 Ondersteunen bij eten en drinken		292
14.1	Gezond eten voor iedereen	293
14.2	Aandacht voor presentatie	294
14.3	Eetproblemen herkennen	298
14.4	Begeleiden van de eet- en drinkmomenten	301
14.5	Gezondheidsproblemen signaleren	305
14.6	Hulp bij eetstoornissen	310
14.7	Kritische beroepssituatie	313
14.8	Verdieping: In de praktijk	314
Thema 15 Ondersteunen bij de uitscheiding		316
15.1	Uitscheiding	317
15.2	Hulp bij het urineren	320
15.3	Hulp bij het defeceren	326
15.4	Zorg bij incontinentie	334
15.5	Zorg bij braken	337
15.6	Zorg bij transpireren	339
15.7	Hulp bij menstruatie	339
15.8	Kritische beroepssituatie	341
15.9	Verdieping: In de praktijk	342
Thema 16 Ondersteunen van het slaap- en waakpatroon		344
16.1	Wat is slaap?	345
16.2	Gezond slaap-waakpatroon	347
16.3	Verstoord slaap-waakpatroon	349
16.4	Verbeteren van het slaap-waakpatroon	355
16.5	Kritische beroepssituatie	357
16.6	Verdieping: In de praktijk	358
Thema 17 Palliatieve zorg		362
17.1	Definitie palliatieve zorg	363
17.2	Palliatieve fase	365
17.3	Medisch handelen	370
17.4	Stervensfase	373
17.5	Palliatieve zorg in specifieke zorgsituaties	379
17.6	Kritische beroepssituatie	385
17.7	Verdieping: In de praktijk	386

Thema18 Ondersteunen bij het huishouden	388
18.1 Schoonmaken	389
18.2 Wassen	394
18.3 Bedden opmaken en verschoneren	398
18.4 Kritische beroepssituatie	402
18.5 Verdieping: In de praktijk	403
 Thema19 Ondersteunen bij het bereiden van maaltijd	 406
19.1 Gezond eten	407
19.2 Voedingsstoffen en hun functie	413
19.3 Diëten en het begeleiden van de zorgvrager	420
19.4 Voedingsbehoefte en voedingsgewoonten	429
19.5 Bewaren, bereiden en nuttigen van de maaltijd	436
19.6 Kritische beroepssituatie	445
19.7 Verdieping: In de praktijk	446
 Thema20 Ondersteunen bij de administratie	 448
20.1 Administratie	449
20.2 Administratieve taken	450
20.3 Financiële administratie	456
20.4 Ondersteunen bij (financiële) administratie	458
20.5 Kritische beroepssituatie	458
20.6 Verdieping: In de praktijk	459
 Thema21 Inzetten van technologie	 462
21.1 Technologie in zorg en welzijn	463
21.2 Beleid en wetgeving	472
21.3 Het inzetten van technologie	475
21.4 Internet en sociale media	477
21.5 Geven van voorlichting advies en instructie	483
21.6 Kritische beroepssituatie	486
21.7 Verdieping: In de praktijk	487
 Thema22 Dagbesteding	 492
22.1 Zinnige besteding van tijd	493
22.2 Activiteiten per deelgebied	494
22.3 Doelen halen met activiteiten	498
22.4 Soorten activiteiten	502
22.5 Activiteiten aanpassen	505
22.6 Kritische beroepssituatie	508

22.7	Verdieping: In de praktijk	509
Thema 23	Basistechnieken voor activiteiten	514
23.1	Materialen bij activiteiten	515
23.2	Activiteiten	519
23.3	Kritische beroepssituatie	532
23.4	Verdieping: In de praktijk	533
	Index	535

VOORWOORD

Angerenstein Zorg & Welzijn is een complete serie leermiddelen voor de volgende kwalificatiedossiers:

- Maatschappelijke zorg
- Pedagogisch werk
- Sociaal werk
- Verzorgende-IG.

Voor de verzorgende-IG is vakkennis van uiteenlopende onderwerpen van groot belang. Dit vormt de basis voor het handelen in de beroepspraktijk, waarbij de zorgvrager met zijn wensen en behoeften centraal staat. De bronnenboeken van Angerenstein Zorg & Welzijn bevatten alle benodigde theorie voor de beginnende beroepsbeoefenaar.

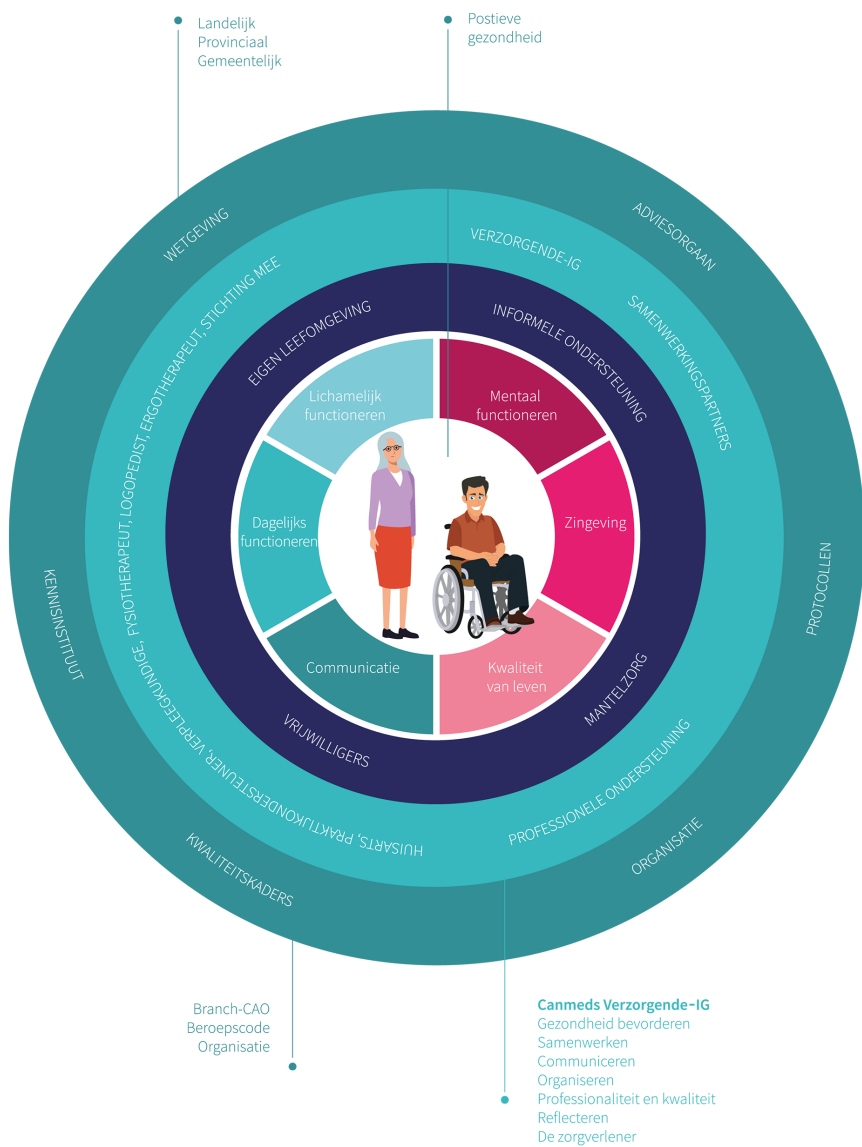
De serie leermiddelen voor het kwalificatiedossier Verzorgende-IG bestaat uit vijf bronnenboeken met online aanvullende verwerkingsopdrachten:

1. Anatomie, fysiologie, pathologie en psychologie
2. Verpleegtechnische handelingen en calamiteiten
3. Integraal functioneren
4. Dagelijks functioneren
5. Professioneel werken voor verzorgende-IG.

Dagelijks functioneren

Eén van je kernwerkzaamheden als verzorgende-IG is het ondersteunen en begeleiden van de zorgvrager. Je ondersteunt en begeleidt zorgvragers bij allerlei dagelijkse activiteiten. Het boek Dagelijks functioneren besteedt hier aandacht aan, denk hierbij aan het ondersteunen bij het bereiden van de maaltijd, eten en drinken, het huishouden, de administratie of ondersteunen bij de persoonlijke en uiterlijke zorg. Maar denk ook aan het begeleiden bij seksualiteit en een kinderwens. Daarnaast is aandacht voor verschillende begeleidingsinterventies binnen de verschillende branches.

De beschreven theorie en verwerkingsopdrachten zijn gebaseerd op de visie waarbij de zorgvrager centraal staat en zo veel mogelijk zijn eigen regie behoudt.

De zorgvrager centraal.

De zorgvrager centraal

De zorgvrager en zijn zorgvraag staan tijdens jouw werk als verzorgende centraal. Met behulp van de uitgangspunten van de Positieve Gezondheid ga je als verzorgende-IG met de zorgvrager in gesprek om te achterhalen welke ondersteuning voor hem belangrijk is. Uitgangspunt hierbij is dat de zorgvrager zo veel mogelijk de regie blijft behouden over zijn eigen leven. De ondersteuning komt in de eerste plaats vanuit de eigen leefomgeving (interprofessioneel) en in de tweede plaats vanuit de professional(s).

Opbouw theorie

Een thema bestaat uit drie onderdelen:

1. Basistheorie
2. Kritische beroepssituatie (KBS)
3. Verdieping: In de praktijk.

Basistheorie

De basistheorie bevat informatie die relevant is voor de verzorgende-IG. De theorie wordt verlevendigd met voorbeelden. Belangrijke begrippen worden uitgelegd in de tekst en zijn vet gemaakt.

Wanneer je in de linker kantlijn dit icoontje ziet, kun je in de bijhorende digitale leeromgeving een online aanvulling vinden in de vorm van een filmfragment, verwijzing naar een website of een document.

Kritische beroepssituatie (KBS)

In de KBS word je geconfronteerd met een probleemstelling of dilemma waarbij je niet kunt terugvallen op routinematig handelen. Online vind je bij elke KBS aanvullende opdrachten. De structuur van de opdrachten volgt de stappen van het klinisch redeneren. Op die manier oefen je als beginnend beroepsbeoefenaar regelmatig met deze manier van redeneren, leer je zorgsituaties goed te doorzien en kun je beredeneerd handelen.

Verdieping: In de praktijk

Elk thema bevat aan het einde het onderdeel Verdieping: In de praktijk. Dit onderdeel beschrijft het belang van de eerder beschreven theorie en op welke wijze de verzorgende-IG dit toepast in de praktijk.